

Експертний висновок
Міністерства фінансів України до законопроекту
згідно із статтею 27 Бюджетного кодексу України

1. Назва законопроекту

Проект Закону України «Про захист права власності та інших речових прав осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії» (реєстр. № 5177 від 01.03.2021), внесений народними депутатами України Горбенком Р. О. та іншими.

2. Завдання законопроекту

Законопроектом встановлюються правові та організаційні засади державної політики захисту права власності та інших речових прав осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії, шляхом створення Державного реєстру майна, знищеного, пошкодженого та втраченого внаслідок збройної агресії, та визначення способів надання таким особам компенсації (перерахування грошових коштів, надання нерухомого майна, інших активів або здійснення на користь постраждалої особи дій, пов'язаних із забезпеченням їх житлом).

3. Оцінка впливу на показники бюджетів

Реалізація положень законопроекту впливатиме на видаткову частину державного бюджету.

4. Вартісна величина впливу на показники бюджетів

Згідно із пояснювальною запискою до законопроекту його реалізація потребуватиме виділення додаткових бюджетних коштів з Державного бюджету України.

За інформацією розробника, загальний обсяг коштів для виплати компенсацій за знищене (зруйноване) майно становитиме на найближчий період близько 200 млн гривень.

Водночас розрахунків обсягу додаткових коштів у частині створення та утримання Державного реєстру майна, знищеного, пошкодженого та втраченого внаслідок збройної агресії, надання компенсації за зруйноване та пошкоджене майно, інші житлові приміщення, будівлі, споруди, нежитлові приміщення, земельні ділянки та рухоме майно як на тимчасово окупованій території, так і на контрольованій Україною території не наведено.

5. Пропозиції щодо можливостей фінансового забезпечення у відповідному бюджетному періоді законопроекту у разі його прийняття

Реалізацію законопроекту у разі його прийняття не буде забезпечено фінансовими ресурсами.

ДОКУМЕНТ СЕД Мінфін АСКОД

Сертифікат [20B4E4ED0D30998C0400000D72D2C0071147800](#)

Підписувач [Єрмоличев Роман Володимирович](#)

Дійсний з [31.07.2019 0:00:00](#) по [31.07.2021 0:00:00](#)

Міністерство фінансів України

09020-05-3/8478 від 17.03.2021

6. Пропозиції щодо відповідності законам, що регулюють бюджетні відносини

Зазначений законопроект не може бути підтриманий із таких причин:

1. У порушення частини першої статті 27 Бюджетного кодексу України до законопроекту не подано фінансово-економічного обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки) та реальних пропозицій про зміни до законодавчих актів України щодо скорочення витрат бюджету та/або джерел додаткових надходжень бюджету для досягнення збалансованості бюджету.

2. Термін набрання цим законопроектом чинності не відповідає вимогам частини третьої статті 27 Бюджетного кодексу України, згідно з якою закони України або окремі їх положення, які впливають на показники бюджету (зменшують надходження бюджету та/або збільшують витрати бюджету) і приймаються після 15 липня року, що передує плановому, вводяться у дію не раніше початку бюджетного періоду, що настає за плановим.

3. Частиною четвертою статті 2 Закону України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях» визначено, що відповідальність за матеріальну чи нематеріальну шкоду, завдану Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації, покладається на Російську Федерацію відповідно до принципів і норм міжнародного права.

Відповідно до частини третьої статті 5 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» відповідальність за порушення визначених Конституцією та законами України прав і свобод людини і громадянина на тимчасово окупованій території покладається на Російську Федерацію як на державу-окупанта відповідно до норм і принципів міжнародного права.

Частиною шостою статті 5 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» передбачено, що відшкодування матеріальної та моральної шкоди, заподіяної внаслідок тимчасової окупації державі Україна, юридичним особам, громадським об'єднанням, громадянам України, іноземцям та особам без громадянства, у повному обсязі покладається на Російську Федерацію як на державу, що здійснює окупацію. Держава Україна всіма можливими засобами сприятиме відшкодуванню матеріальної та моральної шкоди Російською Федерацією.

Статтею 16 Цивільного кодексу України передбачено, що способами захисту цивільних прав та інтересів можуть бути: відшкодування збитків та інші способи відшкодування майнової шкоди; відшкодування моральної (немайнової) шкоди.

Водночас відповідно до пункту 6 частини першої 1 статті 21 Кодексу цивільного захисту України передбачено, що громадяни України мають право на соціальний захист та відшкодування відповідно до законодавства шкоди,

заподіяної їхньому життю, здоров'ю та майну внаслідок надзвичайних ситуацій або проведення робіт із запобігання та ліквідації наслідків.

Згідно із першою, сьомою, восьмою та дев'ятою частинами статті 86 Кодексу цивільного захисту України встановлено, що забезпечення житлом постраждалих, житло яких стало непридатним для проживання внаслідок надзвичайної ситуації, здійснюється місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування; якщо будівництво або закупівля квартири (житлового будинку) для постраждалих здійснюється місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання, грошова компенсація за зруйновану або пошкоджену квартиру (житловий будинок) не виплачується; постраждалі, яким виплачено грошову компенсацію за зруйновану або пошкоджену квартиру (житловий будинок), житлом за рахунок держави не забезпечуються; забезпечення житлом постраждалого або виплата грошової компенсації за рахунок держави здійснюється за умови добровільної передачі постраждалим зруйнованого або пошкодженого внаслідок надзвичайної ситуації житла місцевим державним адміністраціям або органам місцевого самоврядування, суб'єктам господарювання.

Аналіз зазначених норм права свідчить про те, що, вимагаючи у держави виплату компенсації за зруйноване майно, власник цього майна має спочатку добровільно передати пошкоджений чи зруйнований внаслідок терористичного акту будинок місцевим державним адміністраціям або органам місцевого самоврядування.

Отже, такі виплати мають здійснюватися за рахунок сплачених Російською Федерацією сум компенсації матеріальної та нематеріальної шкоди, завданої Україні внаслідок збройної агресії.

4. Водночас на сьогодні питання надання постраждалим, житлові будинки (квартири) яких зруйновано внаслідок надзвичайної ситуації воєнного характеру, спричиненої збройною агресією Російської Федерації, компенсації врегульовано чинним законодавством.

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 18.12.2013 № 947 «Про затвердження Порядку надання та визначення розміру грошової допомоги постраждалим від надзвичайних ситуацій та розміру грошової компенсації постраждалим, житлові будинки (квартири) яких зруйновано внаслідок надзвичайної ситуації воєнного характеру, спричиненої збройною агресією Російської Федерації» у 2021 році Міністерству з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України за КПКВК 3901070 «Грошова компенсація постраждалим, житлові будинки (квартири) яких зруйновано внаслідок надзвичайної ситуації воєнного характеру, спричиненої збройною агресією Російської Федерації» передбачені видатки в обсязі 114 млн гривень.

Також у Державному бюджеті України на 2021 рік на забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб передбачені бюджетні призначення за такими бюджетними програмами:

Міністерству у справах ветеранів України за КПКВК 1511050 «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення, у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення, перебуваючи безпосередньо в районах та у період здійснення зазначених заходів, та визнані особами з інвалідністю внаслідок війни III групи відповідно до пунктів 11-14 частини другої статті 7 або учасниками бойових дій відповідно до пунктів 19-20 частини першої статті 6 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», та які потребують поліпшення житлових умов» із урахуванням можливостей державного бюджету враховані видатки на рівні минулого року в обсязі 248,4 млн грн;

Міністерству розвитку громад та територій України за КПКВК 2751490 «Надання пільгового довгострокового державного кредиту внутрішньо переміщеним особам, учасникам проведення антитерористичної операції (АТО) та/або учасникам проведення операції Об'єднаних сил (ООС) на придбання житла» – 15,0 млн грн, порядок використання яких затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 27.11.2019 № 980;

Міністерству з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України за КПКВК 3901610 «Надання пільгових іпотечних кредитів внутрішньо переміщеним особам» – 408,1 млн грн;

КПКВК 3911020 «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо підтримки територій, що зазнали негативного впливу внаслідок збройного конфлікту на сході України» – 125,0 млн грн, порядок та умови надання якої затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 04.10.2017 № 769.

Міністерству фінансів України передбачено бюджетні призначення за бюджетною програмою за КПКВК 3501540 «Забезпечення функціонування Фонду розвитку підприємництва» в розмірі 2 млрд грн, у тому числі на надання фінансової державної підтримки малого та середнього бізнесу в Україні, а також надання фінансової державної підтримки фізичним особам – позичальникам, спрямованої на здешевлення вартості іпотечних кредитів, наданих їм банками на придбання житла.

Умови, критерії та механізм здешевлення вартості іпотечних кредитів за рахунок фінансової державної підтримки позичальників іпотечних кредитів

визначено Порядком здешевлення вартості іпотечних кредитів, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 24.01.2020 № 28 «Про надання фінансової державної підтримки» (зі змінами).

7. Пропозиції щодо розгляду законопроекту
Мінфін не підтримує поданий законопроект.

**Заступник Міністра
фінансів України**

Роман ЄРМОЛИЧЕВ